

Skolelederforbundet

Kunnskapsdepartementet
postmottak@kd.dep.no

Vår referanse: ABA
Vår dato: 08.06.2023

Deres referanse:
Deres dato:

Høringsinnspill - Forslag om forenklinger i forskrifter om rammeplaner for lærerutdanningene

1. Innpass av fag og utdanninger i lærerutdanningene

Rammeplanutvalgets vurdering:

UHR forslår å fjerne krav til fagdidaktikk og praksis ved innpass av tidligere utdanning. Her står viktige hensyn mot hverandre; profesjonsretting av lærerutdanningene, rekruttering og studentmobilitet. Vi mener at en slik endring av rammeplanene vil være mer enn en «moderat forenkling», og at konsekvensene av en slik endring er uklare og må utredes nærmere. Vi anbefaler derfor at det ikke gjøres endringer på dette punktet i rammeplanene på det nåværende tidspunkt, men at dette tas opp i det videre arbeidet med rammeplanene.

Kunnskapsdepartementets tilleggsspørsmål til høringsinstansene:

I fritaksbestemmelsene i forskrifter om rammeplaner for GLU § 6, 1. ledd, og LUPE § 5, 3. ledd, står det i dag at utdanning som skal gi grunnlag for fritak «skal omfatte fagdidaktikk og praksis(studier)». I tilsvarende bestemmelser i forskrifter om rammeplaner for øvrige utdanninger, står det henholdsvis «bør», «kan» og «må». I rammeplanene for alle lærerutdanninger er det et overordnet krav om helhet og sammenheng mellom fag, fagdidaktikk, pedagogikk og praksis.

- I hvilken grad opplever institusjonene at krav om fagdidaktikk og praksis ved godkjenning av tidligere utdanning er til hinder for godkjenning, mobilitet og rekruttering?
- Ser institusjonene mulighet for å sikre krav om praksis og fagdidaktikk i kandidatens sluttkompetanse på annen måte, dersom dette mangler på godkjenningstidspunktet?

- c. Kan det å erstatte dagens «skal» / «må» med «bør» være forsvarlig med tanke på kandidatenes samlede profesjonsfaglige kompetanse? Er det forskjell mellom utdanningene?

Skolelederforbundets kommentar:

Skolelederforbundet ønsker å understreke at det må bli bedre muligheter for overganger (transfer) mellom ulike tilbydere av samme lærerutdanning, slik at studenter som har bestått x antall studieår, og av ulike grunner må flytte på seg, får muligheten til å bygge videre på det de allerede har lært, og slipper å begynne studiet fra begynnelsen av. Se også vår sluttkommentar.

2. Praksis

Rammeplanutvalgets vurdering:

UHR foreslår å fjerne krav om fordeling av praksis gjennom utdanningsløpet og å fjerne formuleringer knyttet til integrasjon mellom fag og praksis og til progresjon i praksis. Utvalgets vurdering er at endringene potensielt kan svekke føringer om praksisnærhet og relevans, og anbefaler å beholde krav til fordeling av praksis gjennom utdanningsløpet, både av hensyn til studentmobilitet, for å sikre progresjon i praksisstudiet og for integrasjon mellom fagene i utdanningen og praksis. Samtidig ser vi at kravet om at praksis skal være en integrert del av «alle fagene i utdanningen» er svært vanskelig å oppfylle. Vi foreslår å bruke formuleringen «Praksisstudiet skal være tilpasset studentenes fagvalg» for å sikre at det er sammenheng med praksis og de fagene studentene har i studiet. Vi foreslår også å beholde kravet om progresjon i praksisstudiet, men fjerne detaljer som beskriver progresjonen.

Kunnskapsdepartementets tilleggsspørsmål til høringsinstansene:

Praksis som en integrert del av lærerutdanningene er ment å styrke profesjonsrettingen av utdanningen og samhandlingen mellom fagmiljøene og praksisfeltet. Den flerårige satsingen på partnerskapssamarbeid om praksis skal også styrke dette.

- a. Er profesjonsrettingen av utdanningen, og samhandlingen med praksisfeltet, nå god nok til at vi kan redusere føringer om praksis i alle fag
- b. Hva mener høringsinstansene om forslaget om at praksis ikke skal være et absolutt krav i alle fag, men tilpasses studentenes fagvalg, versus kravet om praksis for godkjenning av tidligere utdanning, jf. punkt 1?

I forskrift om rammeplan for lærerutdanning i praktiske og estetiske fag for trinn 1–13 står det at institusjonen avgjør veilednings- og vurderingsmåter for 30 dager praksis. En konsekvens av rammeplanutvalgets forslag er at disse dagene skal være veiledet og vurdert.

- c. Ser høringsinstansene noen implikasjoner av forslaget om at all praksis skal være veiledet og vurdert?

Rammeplanutvalget foreslår å beholde føringen om at utdanningene skal vektlegge overganger, men å stryke bestemmelsen i GLU og BLU om praksis i henholdsvis barnehage, grunnskole og videregående skole. Det foreslås også å stryke bestemmelsen i rammeplanene for lektor og PPUA om at studenter med fagbakgrunn i fellesfagene i videregående opplæring møter elever på ulike studieprogrammer i løpet av praksisopplæringen.

- d. Hva mener instansene om endringsforslagene som gjelder praksis med vekt på overganger i utdanningsløpet (GLU, BLU) og praksis rettet mot ulike studieprogram (PPU, lektor)?

De eldre rammeplanene for lærerutdanning bruker termen «praksisopplæring». Med GLU kom termen «praksisstudium» for å understreke at praksis er en del av en forskningsbasert utdanning. I LUPE brukes «praksis». Rammeplanutvalget foreslår at alle utdanningene bruke «praksisstudium».

- e. Hvordan mener høringsinstansene at «praksisdelen av utdanningen» bør benevnes?

Skolelederforbundets kommentarer til profesjonsforberedelse og praksis:

Skolelederforbundet opplever at det Lærerutdanningene er pr i dag ikke tilstrekkelige som profesjonsutdanninger. Utdanningene inneholder for lite om temaer som ikke innebærer opplæring av elever i fag. I tråd med dagens lærerjobb, er det viktig at studentene er forberedt på (listen er ikke uttømmende):

- a. Vurderingsarbeid
- b. Kontaktlærerrollen
- c. Sosialpedagogikk
- d. Spesialpedagogikk
- e. Samhandling med foreldre

Dersom lærerutdanningene skal være profesjonsutdanning, er det viktig at disse momentene ivaretas. Dette krever både innholdsmessige og strukturelle grep: Vi foreslår derfor en ordning der den 5-årige lærerutdanningen inneholder et helt praksisår (for eksempel år 4, sett i sammenheng med å være utgangspunkt for en praksisrelatert masteroppgave år 5), hvor studentene er i praksis som Lærer Under Utdanning (som en slags trainee-ordning). Det kan eventuelt vurderes plassering av praksisår, om det bør være før en to-årig masterfordypning, eller at det er et avsluttende praksisår etter mønster av profesjonsutdanninger som tidligere var embetsstudier. Se også vår sluttkommentar.

3. FoU-oppgave i de femårige utdanningene og vitenskapsteori og metode

Rammeplanutvalgets vurdering:

UHR forslår å fjerne FoU-oppgaven i de femårige utdanningene og å fjerne formuleringer om å introdusere temaet vitenskapsteori og metode tidlig i studiet og om progresjon. Dette opplever utvalget som en svekkelse av føringene om forskningsbasering i utdanningene og ikke i tråd med mandatet om «moderate endringer». Vi ønsker derfor å beholde krav om en FoU-oppgave i løpet av de tre første årene og krav om tidlig innføring av og progresjon i temaet vitenskapsteori og

metode. Samtidig ser vi behovet for større fleksibilitet både om når FoU-oppgaven skal skrives og om hvilke fag som skal være involvert. Dette gjenspeiles i vårt forslag.

Skolelederforbundets kommentar:

Vi ønsker primært at FoU-oppgaven har en tyngre praksisorientering og inkluderer profesjonen utover bare en ren fagtenkning.

4. RLE som modul i PEL-faget

Rammeplanutvalgets vurdering:

UHR foreslår å ta bort punktet i rammeplanene for grunnskolelærerutdanningene om RLE-modulen på 15 studiepoeng i faget pedagogikk og elevkunnskap. UHR foreslår endringer i §2 Læringsutbytte som følge av dette. Vi forstår UHRs argument om at RLE-modulen er detaljstyring av hvordan institusjonene skal organisere utdanningen, men siden forslaget innebærer endringer i §2, oppfatter vi at det ligger utenfor vårt mandat (jf «...det samlede læringsutbyttet for utdanningene skal ligge fast»). Utvalget vurderer dette til å være mer enn en moderat endring, og at konsekvensene av en slik endring er uklare og må utredes nærmere. Vi foreslår derfor ikke endring på det nåværende tidspunkt, men at dette punktet tas opp i det videre arbeidet med rammeplanene.

Skolelederforbundets kommentar:

Skolelederforbundet støtter denne endringen.

5. Studie-/programplan

Rammeplanutvalgets vurdering:

Rammeplanene for grunnskolelærerutdanningene og for lærerutdanningen i praktiske og estetiske fag har omfattende og til dels svært detaljerte beskrivelser i § 4 om studie- /programplan, og mange tilsvarende formuleringer i §2 Læringsutbytte. Rammeplanene for de andre utdanningene har et ganske kortfattet og nesten likelydende avsnitt som beskriver studie-/programplan. Utvalgets forslag er at alle rammeplanene får en tilnærmet likelydende tekst i § 4 basert på den teksten de fleste rammeplanene har i dag. Vi foreslår å tilføye formuleringer om helhet og sammenheng, tverrfaglighet og internasjonalisering, siden dette ikke er dekket i §2 Læringsutbytte. Vi foreslår også lik bruk av begrep og overskrift i alle rammeplanene: §4 Nasjonale retningslinjer og studieplan. Vi foreslår å bruke benevnelsen «studieplan» da denne benevnelsen virker å være mest utbredt, blant annet blir den brukt ved samtlige lærerutdanninger representert i utvalget, og i tråd med terminologi i Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk.

Skolelederforbundets kommentar:

Skolelederforbundet støtter denne endringen.

6. Internasjonalisering

Rammeplanutvalgets vurdering:

UHR foreslår endringer i formuleringer om utveksling og internasjonalisering i § 3 i rammeplanen for yrkesfaglærerutdanning for trinn 8–13. Som punktet over beskriver, foreslår vi å ta internasjonalisering inn som et punkt i utdanningenes studieplaner. Vi mener dette gir en sterk føring om internasjonalisering av lærerutdanningene, samtidig som det ivaretar fleksibiliteten den enkelte institusjon trenger. Vi foreslår derfor å ta bort punkt/formuleringer knyttet til internasjonalisering andre steder i rammeplanene.

Skolelederforbundets kommentar:

Skolelederforbundet støtter denne endringen.

7. Rammeplan for yrkesfaglærerutdanning for trinn 8–13

Rammeplanutvalgets vurdering:

UHR foreslår en rekke endringer i rammeplan for yrkesfaglærerutdanning for trinn 8–13 (YLU). I løpet av utvalgets arbeidsperiode har Nasjonalt fagorgan for faglærerutdanning hatt møte og kommet med egne innspill og kommentarer til UHRs endringsforslag. Utvalget, fagorganet og UHR er enige om at inndelingen i emnegrupper bør endres, og at bacheloroppgaven bør inngå i et emne på 30 studiepoeng. Det er ulike og til dels motstridende forslag til ordvalg i rammeplanen, blant annet yrkesfag – yrkesdidaktikk, pedagogikk – yrkespedagogikk. Da det tydeligvis er en pågående diskusjon i fagmiljøet, velger vi å la dette stå uendret i vårt forslag til ny rammeplan og overlate diskusjonen til høringsrunden, og eventuelt det nye rammeplanutvalget. Som følge av endringer i YLU-planen foreslår vi noen endringer i form av harmoniseringer i formuleringer i rammeplanen for praktisk-pedagogisk utdanning for yrkesfag (PPU-Y).

Kunnskapsdepartementets tillegsspørsmål til høringsinstansene:

- a. Har høringsinstansene kommentarer til dette punktet?

Skolelederforbundets kommentar:

Skolelederforbundet har ingen spesifikk kommentar, men se vår sluttkommentar.

8. Harmonisering av struktur og formuleringer

Rammeplanutvalgets vurdering:

Som UHR er inne på i sitt brev av 31.01.2023, mener også vi at det bør være samsvar mellom rammeplanene i for eksempel struktur og formuleringer. Et felles oppsett vil bidra til både å tydeliggjøre likhetene, men også forskjellene mellom utdanningene. I våre forslag til reviderte rammeplaner har vi derfor harmonisert

ordlyden i overskrifter: §3 Struktur og innhold og § 4 Nasjonale retningslinjer og studieplan. Vi foreslår også samme struktur og formuleringer i innledningene i §2 og §3. Disse endringene handler om å lette lesbarheten på tvers av rammeplanene og har neppe betydning for innholdet. Vi anbefaler også at alle rammeplanene har et oppsett med nummererte punkter (ikke avsnittinndeling med innrykk).

Skolelederforbundets kommentar:

Skolelederforbundet støtter dette forslaget.

Avsluttende kommentar fra Skolelederforbundet:

Er lærerutdanningen nå så spesialisert at den ikke lenger kan dekke opp alle skolars behov (allmennlæreren er borte, og det bare fagspesialister igjen)?

Dette er et problem for små skoler og kommuner. Dessuten er kanskje ikke alle klare for å velge tidlig hvor de ønsker å undervise, 1. - 7. eller 5. - 10 osv. Derfor bør kanskje utdanningen legges om slik at man får en mer generell innføring i yrket, for å kunne velge riktig, og for å kunne få en noe bredere utdanning som kan dekke flere fag.

Med vennlig hilsen,

Stig Johannessen /s

Forbundsleder